

Usred plodne vojvođanske ravnice, ispresecane rekama, priroda je u amanet ostavila svoje blago, bogatu i jedinstvenu floru i faunu, lepotu koja nikoga ne ostavlja ravnodušnim. Park prirode “Stara Tisa” nalazi se uz desnu obalu reke Tise i dužinom oko 24km predstavlja najdužu mrtvaju uz ceo tok. Mrtva Tisa kod Novog Bečeja, deo je čuvenog čuruškog meandra, prokopanog davne 1858. godine. Na mestu mrtvaje nastalo je plodno tlo, upravo zbog toga nazvano Biserno ostrvo.

Po mnogo čemu ovo ostrvo nije sasvim obično, od načina na koje je nastalo, visokog kvaliteta zemljišta, do bajkovite i tajnovite istorije grofovske porodice Rohonci.

PP „Stara Tisa“ kod Bisernog ostrva sačuvao je svoje prirodne vrednosti iz XIX veka, kada je odsečena iz svog toka. Ovo tlo visokog i specifičnog kvaliteta nastalo je veštačkim putem izgradnjom melioracionog sistema koji je obuzdao često nepredvidivu prirodu reke. Ova vodena, močvarna i šumska staništa utočište su za 67 vrsta fitoplanktona, 27 vrsta zooplanktona, 148 taksona vaskularne flore, 21 biljne zajednice, jedne vrste maločekinjastih crva, velikog broja insekata, 29 vrsta riba, 9 vrsta vodozemaca i 4 vrste gmizavaca. Pored toga, 183 vrste ptica i 27 vrsta sisara od kojih su mnoge ugrožene vrste. Predstavlja značajno stanište ugroženih biljnih i životinjskih vrsta vodenih i močvarnih staništa. Upravo ova vegetacija kao i autohtone šume su značajno vlažno stanište za gnežđenje i migraciju ptica na prostoru Vojvodine. Značajnu ulogu imaju i ribnjaci. Kao hranidbena baza za retke vrste ptica, predstavljaju jednu nedeljivu celinu sa Tisom.

Područje ranije je bilo i bogato lovište. Glavne vrste gajene divljači su: srne, divlje svinje i zečevi. Ovdašnja lovišta i danas spadaju među najuspešnije u Vojvodini.

PP “Stara Tisa” od 2008. pripada posed i letnjikovac grofovske porodice Rohonci na Bisernom ostrvu. Prostire se na 391 ha. Posed u vlasništvu Rohoncijevih imao je najplodniju i najkvalitetniju zemlju, aluvijalno-deluvijalnog tipa. Ogledalo mrtve Tise učinilo je da ovaj prostor ima sunčane periode koji traju najduže u celom regionu. To je naročito pogodovalo uzgoju voća, povrća i vinove loze. Ali ono po čemu je Biserno ostrvo poznato u čitavom svetu je sorta vinove loze Muskat Krokan. Iako ne postoje čvrsti dokazi o poreklu sorte Muskat Krokan, smatra se da je ova loza introdukovana iz Francuske, mada nas drugi izvori ubeđuju da je ova loza na naše prostore stigla iz Alžira. Ono što sa sigurnošću znamo je da je izvesni grof Rohonci zaslužan što se danas možemo pohvaliti što jedini na svetu proizvodimo vino prestižnog brenda Muskat Krokan.

Mirisni grozdovi ove sorte su valjkasto-kupasti, mase od 120-150grama. Bobica je srednje okrugla, zelene boje. Nakuplja do 22% šećera a grožđe sadrži 5-7g/l ukupnih kiselina. Srednje pozna je sorta. Po kvalitetu svrstava se u grupu kvalitetnih vina, mada ga neki proizvođači

svrstavaju u vrhunska. Ipak, vino Muskat Krokana može se svrstati u grupu aromatičnih vina. Ovo izuzetno vino svetlo žućkaste boje sa zelenkastim odsjajem vrlo je pitko, osvežavajuće i puno, a visok sadržaj ekstrakta mu daje punoću. To je vrhunsko belo vino sa zaštićenim geografskim poreklom.

Ali da bismo dobili pravu sliku Bisernog ostrva i svih njegovih lepota, potrebno je vratiti se u prošlost...

Istorija kaže da je grof Rohonci u 19 veku zasadio ovu lozu na nekoliko lokacija u Evropi, ali jedino mesto gde su mladice preživle bilo je Biserno ostrvo. Ovaj region proslavio se svuda u svetu upravo zbog geo-klimatskih uslova koji pogoduju uzgoju ove jedinstvene autohtone sorte. Te 1781., austrijska vlast je rešila da rasproda sve spahiluke u Banatu a Turski Bečej, tj. današnji Novi Bečej, postaje vlasništvo trgovca grčko-cincarskog porekla Pavla Hadžimihajlova koji pobeđuje na licitaciji. Uz posed trgovca i njegova porodica dobili su i naslednu plemićku titulu. Pavle Hadžimihajlov imao je tri unuke, od kojih je jedna, Klara Šišanji, bila u braku sa sinom pukovnika austrijske vojske Lipota Rohoncija. Ono što je za ovu, pomalo bajkovitu priču važno je njen miraz. Klara je sa sobom u novi dom donela i oko 650 katastarskih jutara izvanredne zemlje na Bisernom ostrvu. Lipot Rohonci je u to vreme bio napredan poljoprivrednik te je bio svestan kvaliteta ženinog miraza. Na žalost, Lipot umire mlad, a slavu cele porodice stiće njegov sin Gedeon Rohonci.

Gedeon u Turskom Bečeju gradi prostranu vilu, porodičnu kuću a na Bisernom ostrvu letnjikovac i ekonomske prostorije. Ubrzo ceo ovaj kraj ličio je na jedno minijaturno naselje čiji su stanovnici bili njegovi radnici, njihove porodice i posluga.

Grof Gedeon Rohonci je imao dva braka, prvi sa Florom Lonjai, koji je završava razvodom. Godine 1893. oženio se Etelkom Krajcer. Sa Etelkom je imao dve ćerke Marijetu i Etelku i sa njom ostaje do kraja života. Pomagala mu je oko imanja, pravila čuvene sokove i džemove od ananas jagoda i drugog voća, a isto tako podnosi njegov razuzdani način života... Važio je za strastvenog kockara i kartaroša... Priča kaže da je jedne noći izgubio na kartama i imanje i dvorac. U pokušaju da povрати sve izgubljeno, predložio je partnerima sledeću opkladu: ako uspe da sa daljine puškometa raznese jabuku sa glave svoje žene, svi mu se dugovi poništavaju. Opklada je prihvaćena. Probudili su ženu, jabuka je postavljena, puška je opalila i naravno jabuka je pogodena!

Rohonci je prvo uzgajao viskokvalitetno voće i povrće koje je lepo upakovano, sa zaštitnim znakom i svojim porodičnim grbom, izvezio po zemljama Evrope. Pre Muskat Krokana Biserno ostrvo je bilo poznato po dinjama kojima je dao ime "Tiski biseri". Velike, okrugle, žute dinje su se kao rasuti biseri presijavale na mesečini... Dinju je dobio ukrštanjem sorti turske ruže i istočne kraljice. Ovo povrće je u to vreme uspevalo samo na Bisernom ostrvu. Po ovome je postao poznat u istoriji povrtarstva. Zapažen uspeh imao je i u uzgoju konzumnog kukuruza, paprike i paradajza. Aktivno je učestvovao na izložbama iz oblasti voćarstva i vinogradarstva po čitavom svetu i postizao zapažene uspehe. Na izložbi u Parizu 1900., dobija Gran pri za svoju korpu voća od 5kg. Četiri godine kasnije, izlažući u Budimpešti, na svom štandu improvizovao je, u minijaturi proizvodnju vina od berbe do flaširanja. Nepotrebno je reći da je njegov štand bio najposećeniji. Tom prilikom delio je reklamne razglednice i na originalan način promovisao svoje proizvode. Dinje su brzo zaboravljene, ali grof Rohonci i Biserno ostrvo su bili i ostali upamćeni po najvećem biseru sa ovog prostora - vinovoj lozi Muskat Krokana. Dokumenta kažu da je pod lozom imao oko 100 jutara zemljišta, od toga 60 jutara Muskat Krokana i 40 jutara sorte Šaselas, specifične sorte banatskog rejona.

Vino Muskat Krokana imalo je poseban tretman i ono je bilo rezervisano za bogataše, političare

i poznate privilegovane ličnosti tog doba. Grof Rohonci je ovo vino poklanjao svojim prijateljima sa dvorova širom sveta i to "na kašičicu", jer ga nikada nije bilo u velikim količinama. Shodno tome i cena mu je bila visoka. Kada bismo preračunali vrednost boce iz tog doba, koštala bi neverovatnih hiljadu evra.

Priča se da je izgrađena i pruga uskog koloseka kojom se vino transportovalo do stanice u Bečeju.

I privatni život grofa Rohoncija je bio vrlo sadržajan, aktivan, pun uzbuđenja. Bavio se politikom. Biran je u državni parlament kao poslanik gde je vatreno branio interese voćara, vinogradara i povrtara. Aktivno je učestvovao u borbi protiv poplava. Posebno se istakao prilikom poplave kod Segedina 1879.

Na svom imanju uzgajao je punokrvne konje. Ergela je brojala oko 100 konja od kojih su neki postizali izvanredne rezultate na trkama širom Ugarske i u inostranstvu. Poznati trkački konji bili su mu: Ez Tip, Zabfalo, Ugrifiles, Sivarvanj... Međutim, da bi se postigli svi ti uspesi nisu bila dovoljna samo prvoklasna grla, nego i konjušari, dreseri i jahači sa bogatim iskustvom.

Početak klizanja na ledu vezuje se za Francuze, mada se prva udruženja javljaju u Engleskoj još 1742. Uporedo sa takmičenjem u brzom klizanju počinje razvitak umetničkog klizanja. Sa velikom sigurnošću možemo pretpostaviti da je Gedeon Rohonci prisustvovao Prvom evropskom prvenstvu u umetničkom klizanju održanom u Hamburgu 1891. Drugog decembra 1869. osnovano je Budimpeštansko klizačko udruženje. Gedeon je prisutan na ledu od samog otvaranja klizališta u gradskom parku. Više ga privlači umetničko klizanje. Na jednom takmičenju 1880., kako novine pišu, postaje zapažen sa svojom partnerkom Matildom Jungfer. Od devedesetih godina XIX veka postaje poznat po organizovanju prelepih revija i karnevala-maskembala na ledu. Na jednoj takvoj svečanosti u Dobšini, sadašnjoj Slovačkoj, 1893. u predstavi koja je trajala dva sata, učestvovala su 32 plesna para koja su igrala valcer. Zbog nedostatka prenoćišta, učesnici su nastavili svoj ples sve do sledećeg jutra. Na jednoj ledenoj predstavi sa oko 500 učesnika, Gedeon je bio šef, režiser i glumac sa ulogom princa karnevala. Pored toga imao je i vlastiti pronalazak - "Rohonci kolumbus klizaljke". Svoj pronalazak je patentirao u SAD 15. septembra 1891. One su se brzo i jednostavno postavljale na cipele i skidale sa njih pomoću šrafa. Smislio je i specijalni kaiš za članak pod nazivom "ahilej". Te proizvode uspešno je prodavao. U budimpeštanskim nedeljnim novinama svake zimske sezone prisutne su reklame trgovca Ištvana Veselja za prodaju rekvizita za zimske sportove, iz kojih saznajemo podatak da je 1914. cena kolumbus klizaljki bila 17 kruna, a kaiša ahileja dve krune.

Sve što je radio u životu, grof je radio sa strašću i velikim entuzijazmom. Znao je da napravi poslovnu imperiju ali i da veliki novac potroši na kocku, lumperaje i skupe kurtizane. Ovaj čovek imao je bogatstvo na dlanu, sticao ga celog života i borio se za prestiž u društvu na svim poljima. Sebi je postavio visoke ciljeve i uglavnom ih ostvarivao. Za to nije bilo dovoljno samo nasleđe, dedovina nego i velika želja, ideja i istrajnost u radu. On je političar, proizvođač, trgovac, sportista, čovek reklame i marketinga. Posle poslovnih aktivnosti, odušak je nalazio u kafanama, kockarnicama, na hipodromima ili balovima na ledu. Najviše je vremena provodio u Nacionalnom kazinu za kartaškim stolom, okružen ženama uz cigansku muziku. Bio je veoma galantan u društvu, posebno dama. Onako vitka stasa, visok, izraženih usana mamio je njihove uzdahe. One su ga volele a on je pored njih uvek bio u svom elementu. Životni moto lepog Gide bio je: "Ko ne voli vino, žene i pesme, do kraja života ostaje budala"

U to vreme dvoboji su bili opšte prihvatljiv način za odbranu časti, posebno među plemstvom. Gedeon se lako upuštao u dvoboje, radi odbrane časti ili sopstvenog zadovoljenja. Bio je

vrhunski mačevalac i odlično rukovao oružjem.

Prilikom svojih veselja i lumpovanja u Budimpešti, Rohonci je često zamerao muzičarima da ne znaju tako dobro da gude kao njegovi Cigani iz Turskog Bečeja. Naravno, gradski muzičari puni sebe, sve su to sa nevericom slušali i odbacivali i pomisao da bi neki muzičari iz provincije njih nadvisili. Nakon nekog vremena, prilikom veselja, raspoloženi muzičari pitaju Gedeona: „No gospodine poslaniče, da li bi Vaši svirači znali ovako dobro da sviraju?“

E pa sada ćete odmah da čujete - odgovori Gedeon i ugasi svetlo. U tom trenutku, u mraku virtuosnim sviranjem počеше da se ređaju čardaši. Gosti sve jače i jače cupkaju, pljeskaju i traže da se svetla upale. Svetla se pale, a Gedeon teatralno predstavlja svoje znojem oblivene muzičare iz Turskog Bečeja koji se uz dubok naklon zahvaljuju gostima.

Voleo je karte, neretko se do same zore kartalo u njegovom dvorcu. Ulozi su nekada bili preveliki...Zahvaljujući jednoj takvoj opkladi dobili smo sortu vinove loze Muskat Krokan. Naime Gedeon se kladio sa grofom Ledererom iz Čoke, ko će zasaditi bolju sortu vinove loze sledeće godine. Opklada je pala... Sledeće godine na Bisernom ostrvu zablistala je sorta vinove loze a burad se punila jedinstvenim vinom Muskat Krokan

Muskat Krokan, došao je iz daleka. Slučajno ili namerno tek, sudbina je htela da ova sorta vinove loze pronađe svoj dom baš ovde. Na Bisernom ostrvu kraj Novog Bečeja. Raskošni vinograd muskatnog mirisa, zasenio je svojom lepotom i sunce. Ali sunce kao dragi prijatelj zagrlilo ga je svojim zlatnim zracima i od tada ga ne pušta iz zagrljaja...

Tekst: Tanja Vlaškalin